

12.

Wartości przekazywane przez świat filmu i fotografii

I. PROSPEKT WARTOŚCI

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój duchowy

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Postawa twórcza

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Umiejętny odbiór obrazu i zdolność osobistego tworzenia obrazu (mała kamera – filmy autorskie)

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Historia kina i wielość gatunków twórczości filmowej.
- Sposoby realizacji i ukazywania wartości artystycznej obrazu.
- Wpływ obrazu filmowego na kształtowanie się mojej osobowości.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Rzeczywistość filmowa jest wytworem wyobraźni ludzkiej i owocem ludzkiego talentu.
- Świat i ludzi poznaje się drogą wzrokową, przez obraz.
- Twórcza działalność filmowa niesie wielkie wartości, ale także duże zagrożenia.

Zasady

- Oceniam odbierany i tworzony obraz pod względem moralnym.
- Używając kamery (aparatu fotograficznego), jestem odpowiedzialny za to, co przekazuję drugiemu człowiekowi.
- Szukam piękna człowieka i piękna natury w przekazie filmowym, w fotografii.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Należy dyskutować o rzeczywistości filmowej z zachowaniem dystansu moralnego i oceny wartości artystycznych.
- Obrazy utrwalone za pomocą kamery i aparatu fotograficznego pomagają zachować pamięć o przeżytych, istotnych momentach z życia rodziny, małej społeczności (domowa wideoteka, albumy ze zdjęciami).
- Należy popierać zainteresowania i działalność fotograficzną i filmową dziecka.

Zasady

- Razem z dziećmi utrwalamy historię rodziny za pomocą obrazu filmowego i zdjęciowego.
- Zależy mi na tym, by moje dziecko rozwijało się, korzystając z możliwości technicznych obrazu filmowego, zdjęciowego.
- Uczę dziecko, że oglądany film nie może spełniać jedynie funkcji rozrywkowej.
- Dbam o to, aby w domu było wiele zdjęć rodzinnych i pamiątek. Ukazują one historię rozwoju rodziny i wpływają na integrację pomiędzy pokoleniami.

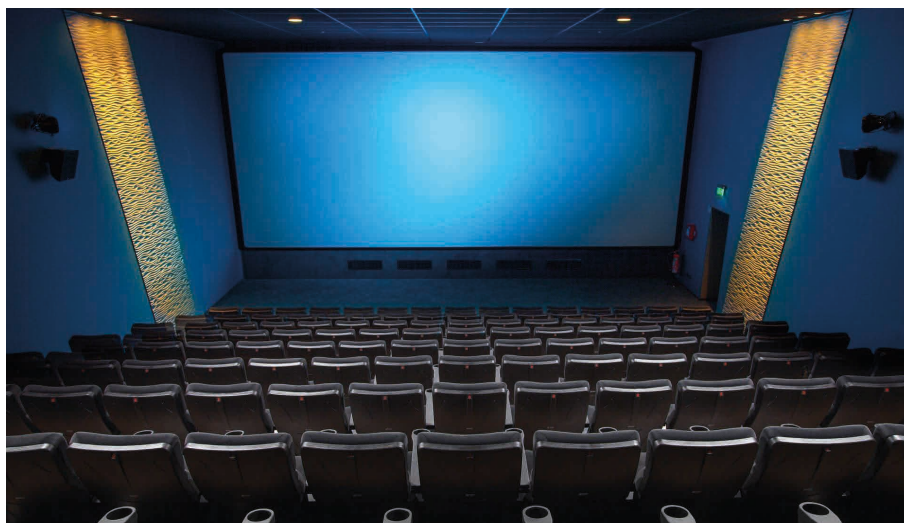
1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Techniczne możliwości tworzenia i przekazu obrazu (aparat fotograficzny, kamera wideo) są narzędziem wychowawczym i formacyjnym.
- Tworzenie obrazu kształtuje właściwe jego zrozumienie.
- Szkoła powinna mieć możliwości techniczne i dydaktyczne w korzystaniu ze sprzętu rejestrującego obraz.

Zasady

- Organizuję konkursy fotograficzne i filmowe.
- Wspólnie z uczniami oceniam materiał filmowy małych form.
- Popieram działalność kółka fotograficznego.
- Wspólnie z uczniami oglądam najbardziej popularne filmy kinowe i na bieżąco rozmawiam z nimi o ich wartościach: moralnych, technicznych, wychowawczych i artystycznych.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

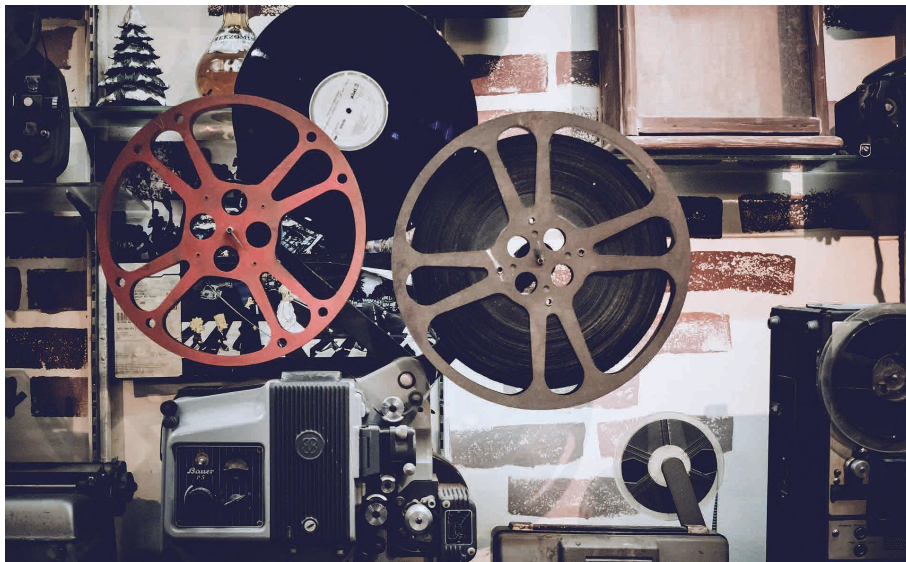
Chętni uczniowie tworzą film o wydarzeniu, które według nich jest istotne. Przy realizacji filmu biorą udział pozostali uczniowie, nauczyciele oraz rodzice. Po wspólnym obejrzeniu dokonujemy oceny dzieła, analizujemy jego wartości artystyczne i moralne.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Obraz filmowy, zdjęcie to środki do umacniania kontaktów, związków międzyosobowych¹. Tworzenie obrazu pomaga w rozumieniu relacji międzyludzkich. Własna inicjatywa kulturalna uwrażliwia na drugiego człowieka. Twórczość filmowa mówi o pięknie życia, jego wartościach, podkreśla walory otaczającego nas świata².

1.10. ZAGROŻENIA

Tworzony obraz nie ma wartości artystycznych, historycznych, nie przekazuje treści moralnych. Nie wykorzystuje się nowych środków wyrazu do przedstawiania rzeczywistości, pokazywania piękna i dobra otaczającego nas świata.

¹ „Wszelkimi sposobami należy wspierać i zabezpieczać produkcję oraz rozpowszechnianie filmów, zwłaszcza przeznaczonych dla młodzieży, które służą godziwej rozrywce, rozwojowi kulturalnemu i artystycznemu. Dokonuje się to przez wspieranie i zespalanie wysiłków i inicjatyw szanowanych twórców i dystrybutorów, przez wyróżnianie nagrodami filmów, które według opinii krytyków są godne pochwały, oraz przez popieranie i zrzeszanie kin prowadzonych przez katolickich i uczciwych przedsiębiorców”. DSP 14.

² „Bóg tak pomyślał świat, że w ogromnej mierze dał nam możliwość prowadzenia dalszego ciągu swego dzieła stworzenia do tej miary doskonałości, którą sobie zamierzył. Choć dzieła Boże same w sobie są doskonałe, by jednak mogły być odpowiednio użyte, należy je przygotować do właściwego przeznaczenia. I tutaj jest miejsce dla udziału człowieka w dalszym kształtowaniu dzieła Bożego”. S. Wyszyński, *Duch pracy ludzkiej...*, dz. cyt., s. 56-57.

Nie zostaje zarejestrowana historia rodziny i historia własnego życia. Obraz jest tylko odbierany, a nie współtworzony. Nadmiar odbieranych obrazów zakłóca ich prawidłową percepcję.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Śledząc współczesną kulturę, można dojść do wniosku, że zanika w niej hierarchia wartości lub jest celowo profanowana. Coraz częściej twórca staje się kimś, kto bezmyślnie powiela schematy, chcąc przypodobać się gustom tzw. masowego odbiorcy. Liczni artyści robią tylko to, co sprzedaje się w mediach. Dziwi taka postawa, ponieważ obraz filmowy ma wpływ na kształtowanie osobowości odbiorcy. Każdy, kto używa kamery, bierze odpowiedzialność za to, co przekazuje.

Krytycy mówią o zjawisku ponowoczesności, o rozbiciu uniwersum znaczeń, jakim niegdyś była kultura w skali europejskiej czy światowej. Postmodernizm, dekonstrukcjonizm stały się tłem analizy oraz kształtowania znaczeń: nieostrych, pogmatwanych, względnych. Widać to zarówno w twórczości malarskiej, filmowej, jak i w sztuce reporterskiej, grze aktorskiej, w happenin-gach itp. Towarzyszy temu brak odniesienia człowieka do wartości najwyższej, jaką jest Bóg, a tym samym depersonalizacja jednostki, wątpliwe relacje etyczne między ludźmi, kryzys rodziny i roli państwa.

Rodzi się pytanie, czy artysta powinien ulegać wymaganiom odbiorcy masowego, a nawet deptać wartości? Czy dążąc do ukazania prawd własnych, powinien liczyć się z tradycją kulturową oraz wrażliwością społeczną, czy może nie brać ich pod uwagę? Odbiorca ocenia dzieło pod względem moralnym. O sferze kultury należy rozmawiać z zachowaniem reguł moralnych i wartości artystycznych.

Rozwój duchowy zakłada wspólnotę celów indywidualnych i społecznych, podporządkowanych zbawieniu człowieka. Również kultura współczesna może temu służyć. Pozytywna twórczość jest darem wynikającym z otrzymanych talentów. Każdy człowiek ma określone dary i talenty, powinien je rozwijać w duchu wartości.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Już sam tytuł tej publikacji zmusza do zastanowienia: co to jest *savoir-vivre*? To jest to samo co *bon ton*, tylko że brzmi jeszcze bardziej obco. Dziecko będzie dociekało dalej: ale co to jest *bon ton*? Jest to wiedza o tym, jak dobrze wychowany człowiek zachowuje się w różnych sytuacjach. Lektura ta spowoduje, że każdy, kto ją przeczyta, zdobędzie tę wiedzę.

W 2004 roku Grzegorz Kasdepke zdobył ze tę książkę Nagrodę Edukacyjną XXI wieku.

– A dlaczego dzieciaczki mają takie smutne minki? – pani Cecylia pochyliła się nad bliźniakami i zrobiła buzię w ciup. – Coś się stało dzieciaczkom?

– Babcia nie pozwala nam oglądać telewizji – wyznała Buba.

– Gdy pani przychodzi – dodał Kuba.

Panią Cecylię zamurowało.

– A dlaczego? – zapytała ze zdumieniem, spoglądając na babcię Joasię.

– Jak to dlaczego? – obruszyła się babcia. – Bo to niekulturalnie gapić się w telewizor, gdy przychodzą goście! Tak samo, jak nie wypada oglądać telewizji podczas posiłków!

– A jaki tam ze mnie gość! – pani Cecylia machnęła ręką. – Traktujcie mnie jak domownika. Chętnie razem z wami pogapię się w telewizor...

Kuba i Buba aż podskoczyli z radości do góry. Babcia Joasia uśmiechnęła się kwaśno.

– Tym bardziej... – kontynuowała Pani Cecylia, sadowiąc się na kanapie – że... Zaraz, zaraz, która to już godzina? A właśnie, za moment rozpoczyna się moja ulubiona telenowela! Szybko, szybko, przełączcie na pierwszy program!...

Bliźniakom zrzędła mina. Telenowela?!

– Mówiłem, żeby jej nie wpuszczać... – szepnął Kuba.

– Właśnie... – mruknęła Buba.

– Mądry Polak po szkodzie – wyrwało się babci Joasi.

A potem podała pani Cecylii pilota.

Powyższy fragment dotyczy oglądania telewizji. Chyba wszystkie dzieci lubią bajki, filmy. Oglądać telewizję lubi także sąsiadka babci Joasi – pani Cecylia. Należy jednak pamiętać, że istnieje wiele gatunków twórczości filmowej. Programy przeznaczone dla dorosłych, nie są odpowiednie dla dzieci. Mali odbiorcy są bardzo podatni na wszystko, co widzą na szklanym ekranie. Jest to niebezpieczne, ponieważ filmy te mogą trwale wpłynąć na osobowość dziecka. Z całą pewnością Kuba i Buba nie powinni oglądać telenoweli – ulubionego gatunku pani Cecylii.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Wartości ludzkie i chrześcijańskie, zasługujące na uwagę i pochwałę, można znaleźć nie tylko w filmach odwołujących się bezpośrednio do tradycji chrześcijańskiej, ale także powstających w innych kręgach kulturowych i religijnych, co potwierdza znaczenie kina jako przestrzeni wymiany kulturowej, która zachęca do otwarcia się i do refleksji nad rze-

Jan Paweł II, *Kino nośnikiem kultury i wartości*. Orędzie na XXIX Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, 6.01.1995, [online:] https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/przemowienia/sdssp_06011995.html [dostęp: 12.05.2020].

Franciszek, Audycja generalna, 5.06.2013, w: *Alfabet Franciszka*, dz. cyt., s. 78.

czywistościami obcymi naszej formacji i mentalności. W tym sensie kino pozwala zmniejszać odległości i zyskuje ową szczególną godność właściwą kulturze, która „jest specyficznym sposobem istnienia i życia człowieka i tworzy zespół powiązań pomiędzy osobami żyjącymi wewnątrz każdej wspólnoty, określając międzyludzki i społeczny charakter bytu człowieka”.

Tym, co dzisiaj rządzi, nie jest człowiek, ale pieniądź, to pieniądź, pieniądze rządzi. A Bóg, nasz Ojciec, powierzył zadanie doglądania ziemi nie pieniądżom, ale nam: mężczyznom i kobietom, do nas należy to zadanie! Tymczasem mężczyźni i kobiety są poświęceni w imię bożków zysku i konsumpcji: „jest to kultura odrzucenia”. Kiedy psuje się komputer, robi to tragedię, ale ubóstwo, potrzeby, dramaty tak wielu osób stają się czymś normalnym. Jeśli w zimową noc tutaj w pobliżu, np. przy ulicy Ottaviano, umiera człowiek, nie budzi to zainteresowania. Jeśli w tyłu częściach świata są dzieci, które nie mają co jeść, nie budzi to zainteresowania, wydaje się, że to rzecz normalna. Tak nie może być! A jednak takie rzeczy stają się czymś normalnym: to, że ludzie bezdomni umierają z zimna na ulicy, nie budzi zainteresowania. Natomiast spadek notowań o 10 punktów, to jest tragedia! W ten sposób osoby są odrzucane, jakby były odpadami.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Gdy patrzę na Twe niebo, dzieło Twych palców, księżyc i gwiazdy, któreś Ty utwierdził: czym jest człowiek, że o nim pamiętasz, i czym – syn człowieczy, że się nim zajmujesz? Uczyniłeś go niewiele mniejszym od istot niebieskich, chwałą i czcią go uwieńczyłeś. (...) Obdarzyłeś go władzą nad dziełami rąk Twoich; złożyłeś wszystko pod jego stopy (Ps 8,4-5.7).

A dobroć Pana Boga naszego niech będzie nad nami! I wspieraj pracę rąk naszych, wspieraj dzieło rąk naszych! (Ps 90,17).

To bowiem, co o Bogu można poznać, jawne jest wśród nich, gdyż Bóg im to ujawnił. Albowiem od stworzenia świata niewidzialne Jego przymioty – wiekuista Jego potęga oraz bóstwo – stają się widzialne dla umysłu przez Jego dzieła, tak że nie mogą się wymówić od winy (Rz 1,19-20).

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

We współczesnym społeczeństwie środki społecznego przekazu odgrywają wyjątkowo ważną rolę w informowaniu, rozwoju kultury i kształceniu. Rola ta wzrasta w związku z postępowaniem technicznym, bogactwem i różnorodnością przekazywanych wiadomości, wpływem wywieranym na opinię publiczną (KKK 2493).

Por. KKK 2494; 2495; 2500, 2501; 2513.

IV. LITERATURA PRZEDMIOTU

- Franciszek, Audiencja generalna, 5.06.2013, w: *Alfabet Franciszka*, oprac. P. Żyłka, Wydawnictwo WAM, Kraków 2013, s. 78.
- Garbicz A., *Kino, wehikuł magiczny. Przewodnik osiągnięć filmu fabularnego*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2007.
- Gwóźdź A., *Obrazy i rzeczy*, wyd. Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, Kraków 2003.
- Historia kina. Kino klasyczne*, t. 2, red. T. Lubelski, I. Sowińska, wyd. Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, Kraków 2011.
- Jan Paweł II, *Do uczestników sympozjum nt. „Kino nośnikiem wartości duchowych i kulturowych”*, Rzym 1 XII 1997, „L'Osservatore Romano” 1998, nr 3(201), s. 53-54.
- Jan Paweł II, *Kino nośnikiem kultury i wartości*. Orędzie na XXIX Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, 6.01.1995, [online:] https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/przemowienia/sdssp_06011995.html [dostęp: 12.05.2020].
- Prasa, radio, telewizja i film w nauczaniu Kościoła. Antologia tekstów źródłowych*, wybór i oprac. K. Kluza, wyd. Katolickie Stowarzyszenie Dziennikarzy, Warszawa 1992.

Reroń T., *Media na usługach moralności chrześcijańskiej*, wyd. PWT, Wrocław 2002.

Słownik filmu, red. R. Syski, wyd. Zielona Sowa, Kraków 2005.

Sobór Watykański II, Dekret o środkach społecznego przekazywania myśli *Inter mirifica*, w: tegoż, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, red. M. Przybył, wyd. Pallottinum, Poznań 2008, s. 118-133.

Sobolewski T., *Za duży blask: o kinie współczesnym*, wyd. Znak, Kraków 2004.

Wyszyński S., *Duch pracy ludzkiej*, wyd. Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 2001.

